

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

2021 / TÜRKİYE EKONOMİSİ
VE İÇ PİYASALAR
4. ÇEYREK RAPORU

İÇİNDEKİLER

02	GSYH Büyümesi	08	- Tüfe ve Yi-üfe Enflasyonu - Tüfe ve Çekirdek Enflasyonu	14	- Yurtiçi Yerleşiklerin Döviz Mevduatı - Kredi ve Mevduat Büyümesi
03	Tüketim ve Yatırım Büyümesi	09	Ana Kategorilerin Enflasyona Etkisi	15	Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Krediler
04	Takvimsel ve Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış GSYH Büyümesi	10	Hazine'nin Nakit Bazlı Bütçe Dengesi	16	Kredi Büyüme Hızları
05	- Sanayi Üretimi - Sanayi Üretiminin Düzeyi	11	Ödemeler Dengesi	17	- Kobi Kredileri - Kredi Faizleri - Mevduat Faizleri
06	- Sanayi Üretiminin Düzeyi	12	TCMB Net Rezervler		
07	Kapasite Kullanım Oranı	13	- Bütçe Dengesi - Vergi Gelirleri ve Faiz Dışı Giderler		

TÜRKİYE EKONOMİSİ ÜÇÜNCÜ ÇEYREKTE YILLIK BAZDA YÜZDE 7,4 BÜYÜDÜ

Geçen yılki COVID-19 kısıtlamalarının yol açtığı olumlu baz etkisine de bağlı olarak Türkiye ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde yıllık bazda yüzde 7,4'lük büyüme gerçekleştirdi. Beklenti yıllık büyümenin yüzde 8,0 olacağı yönündeydi. Çeyreklik bazda büyüme ise ikinci çeyrekteki yüzde 1,5'tan üçüncü çeyrekte yüzde 2,7'ye yükseldi. Ayrıntılar, büyümeye iç talebin 5,8 puanlık dış talebin ise 9,3 puanlık katkı yaptığını, stokların ise büyümeden 7,7 puan çaldığını gösterdi.

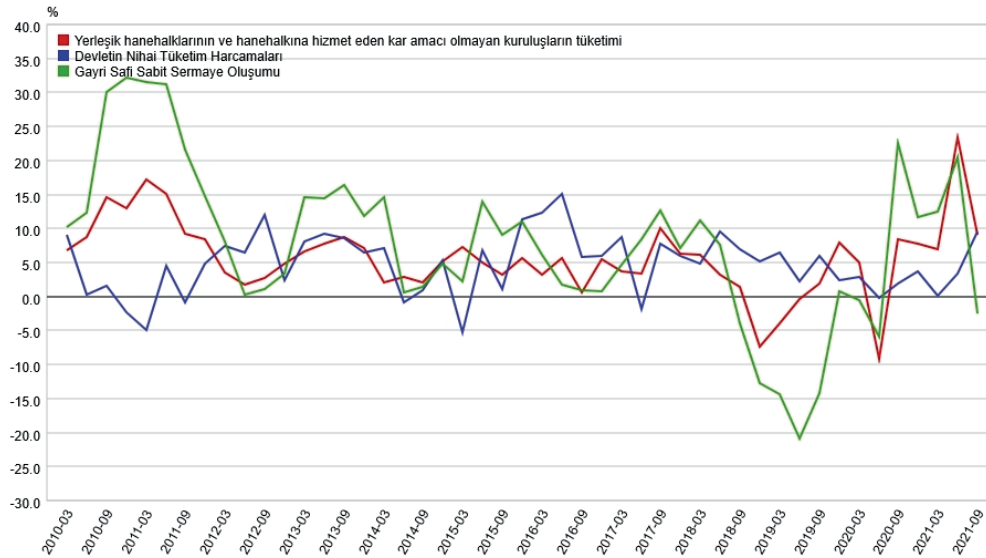
GSYH BÜYÜMESİ (YILLIK)

Grafik Kaynak: TÜİK ve Turkey Data Monitor

TÜKETİM VE YATIRIM BÜYÜMESİ (YILLIK, %)

Grafik Kaynak: TÜİK ve Turkey Data Monitor

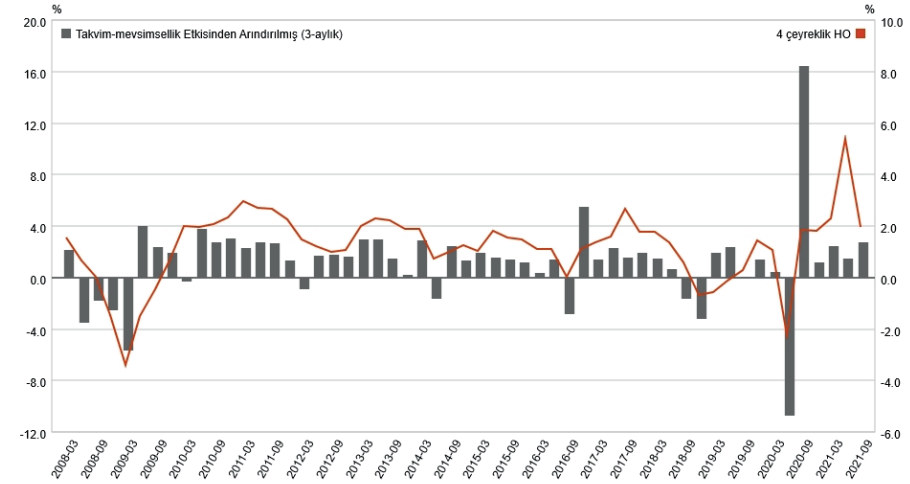
MAKİNE VE TEÇHİZAT YATIRIMLARINDA BÜYÜME GERÇEKLEŞTİ

İç talep detaylı olarak incelendiğinde hanehalkı tüketim harcamalarının yıllık bazda yüzde 9,1, kamunun tüketim harcamalarının ise yüzde 9,6 artış gerçekleştirdiği görülüyor. Özellikle inşaattaki yüzde 9,6'lık daralmanın yansıması olarak yatırımlar üçüncü çeyrekte yıllık bazda yüzde 2,4 küçüldü. Buna mukabil, sürdürülebilir büyüme açısından kritik öneme sahip makine ve teçhizat yatırımlarında ise yüzde 17,5'luk artış gerçekleşmiş olması sevindirdi.

TAKVİM VE MEVSİM ETKİSİNDEN ARINDILMIŞ VERİLER BÜYÜMENİN İÇ TALEPTEN KAYNAKLANDIĞINA İŞARET ETTİ

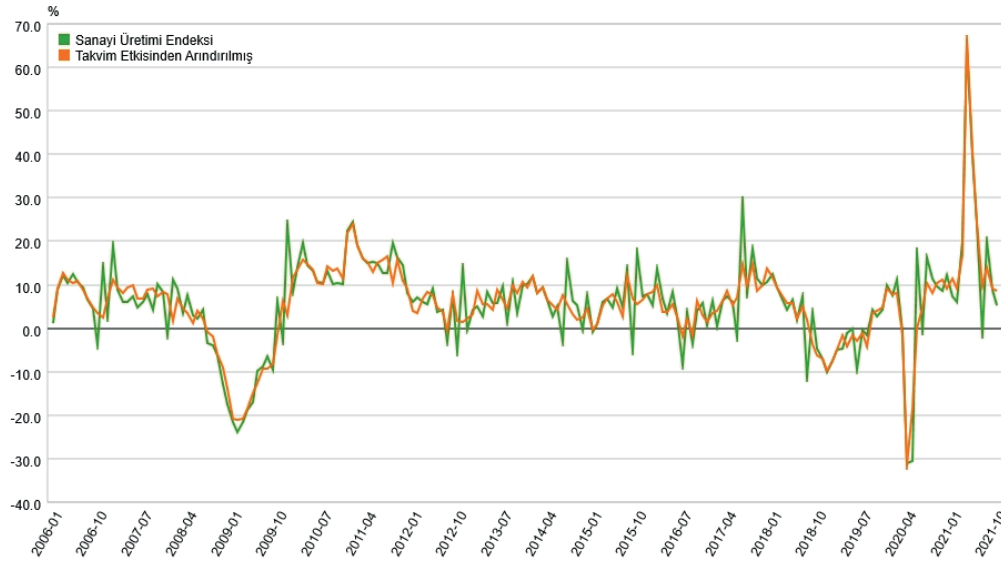
Takvim ve mevsim etkilerinden arındırılmış veriler üçüncü çeyrekteki büyümenin iç talepten kaynaklandığını gösterdi. Özel tüketim harcamalarının başını çektiği iç talep büyümeye yaklaşık 5 puanlık katkı sağlarken net dış talebin büyümeye katkısı 0,3 puan ile sınırlı kaldı.

TAKVİMSEL VE MEVSİMSEL ETKİLERDEN ARINDIRILMIŞ GSYH BÜYÜMESİ (YILLIK, %)

Grafik Kaynak: TÜİK ve Turkey Data Monitor

SANAYİ ÜRETİMİ (YILLIK, %)

Grafik Kaynak: TÜİK ve Turkey Data Monitor

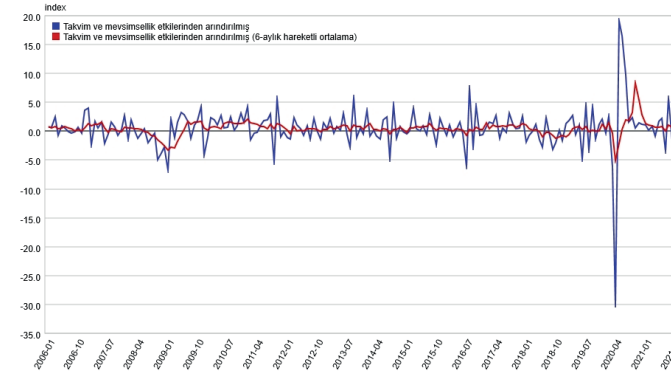
SANAYİ ÜRETİMİ YILLIK BAZDA EKİM'DE ARTIŞ KAYDETTİ

Toplam sanayi üretimi Ekim'de yıllık bazda takvim etkisinden arındırılmış olarak yüzde 8,55 büyüdü. Büyümenin 3 aylık hareketli ortalaması ise yüzde 10,52 düzeyinde kaydedildi. Ancak yıllık verilerdeki baz etkisi nedeniyle sanayi üretiminin performansını bir süre daha aylık veriler üzerinden değerlendirmek daha doğru olacaktır.

SANAYİ ÜRETİMİ EKİM'DE AYLIK BAZDA YÜZDE 0,7 ARTTI

Eylül'de yüzde 1,5'luk artış kaydeden takvim ve mevsimsel etkilerden arındırılmış sanayi üretimi Ekim'de yüzde 0,7 yükseldi. Ekim verisi ile birlikte üç aylık ortalama artış yüzde 0,2'den yüzde 1,5'a çıktı. Veriler, büyümenin genele yaygın olduğunu gösterdi. İmalat tarafındaki 24 alt kalemden 17'sinde artış kaydedildi.

SANAYİ ÜRETİMİ (takvim ve mevsimsellik etkilerinden arındırılmış)

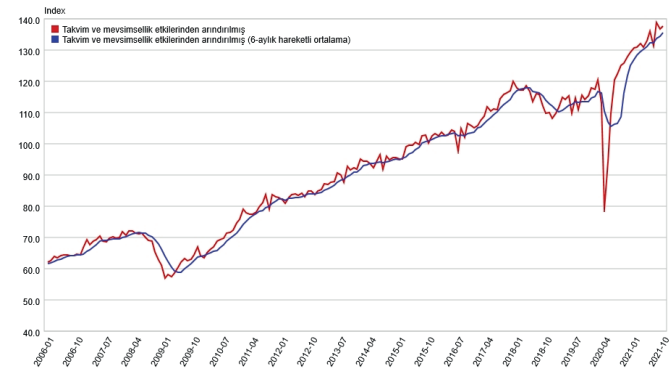

Grafik Kaynak: TÜİK ve Turkey Data Monitor

SANAYİ ÜRETİMİNİN DÜZEYİ COVID-19 ÖNCESİNİN YÜZDE 14,3 ÜZERİNDE

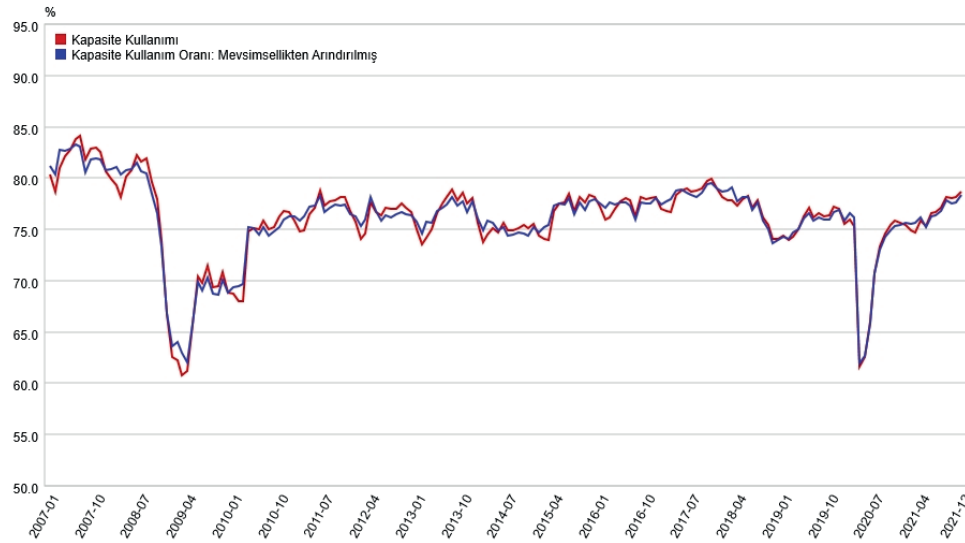
Sanayi üretimi COVID-19 salgınının yol açtığı sert kayıpları geri aldığı gibi Şubat 2020'deki (salgın öncesi) düzeyinin yüzde 14,3 üzerine çıktı.

SANAYİ ÜRETİMİNİN DÜZEYİ (takvim ve mevsimsellik etkilerinden arındırılmış)

Grafik Kaynak: TÜİK ve Turkey Data Monitor

KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

Grafik Kaynak: TÜİK ve Turkey Data Monitor

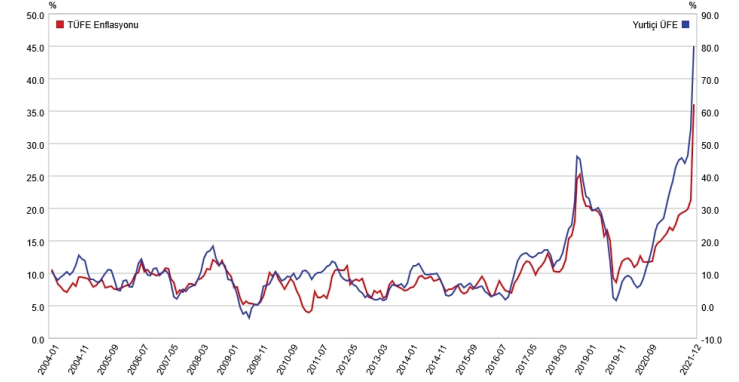
KAPASİTE KULLANIMINDAKİ ARTIŞ DEVAM ETTİ

Kasım ayındaki 0,1 puanlık artışın ardından kapasite kullanım oranı Aralık'ta da 0,8 puan arttı ve yüzde 78,4 olarak gerçekleşti. Son 2 ayda gerçekleşen artışların ardından kapasite kullanım oranının yılın son çeyreğindeki ortalaması yüzde 77,8 olarak gerçekleşti. Ham madde teminindeki zorluklar, yük taşımacılığındaki sıkıntılar ve teslimat sürelerindeki gecikmelerin kapasite kullanımındaki artış eğilimini sınırlandırdığı görülüyor.

TÜFE ENFLASYONU YILI YÜZDE 36,1'E YÜKSELEREK KAPADI

Aralık ayında TÜFE enflasyonu aylık olarak yüzde 13,6 yükseldi. Böylelikle yıllık TÜFE enflasyonu Aralık'ta yüzde 36,1'e yükseldi. TÜFE, Kasım'da yüzde 21,3 olarak kaydedilmişti. Böylelikle TÜFE enflasyonu yılı Merkez Bankası'nın Ekim ayı Enflasyon Raporu'nda açıkladığı yüzde 18,4'lük yılsonu tahmininin belirgin şekilde üzerinde kapadı. Yİ-ÜFE ise aylık bazda yüzde 19,1'lik artış kaydetti. Böylelikle, yıllık Yİ-ÜFE enflasyonu yüzde 79,9'a yükseldi. Yıllık bazda üretici ve tüketici enflasyonları arasındaki fark 43,8 puan ile rekor düzeye çıktı.

TÜFE VE Yİ-ÜFE ENFLASYONU (12-aylık, %)

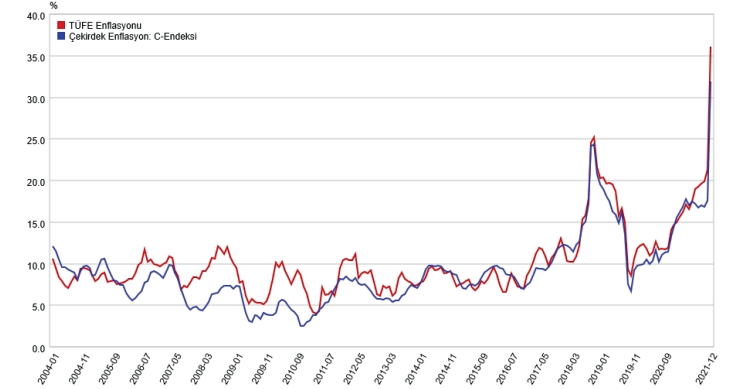

Grafik Kaynak: TÜİK ve Turkey Data Monitor

ÇEKİRDEK ENFLASYON YÜZDE 31,9'A ÇIKTI

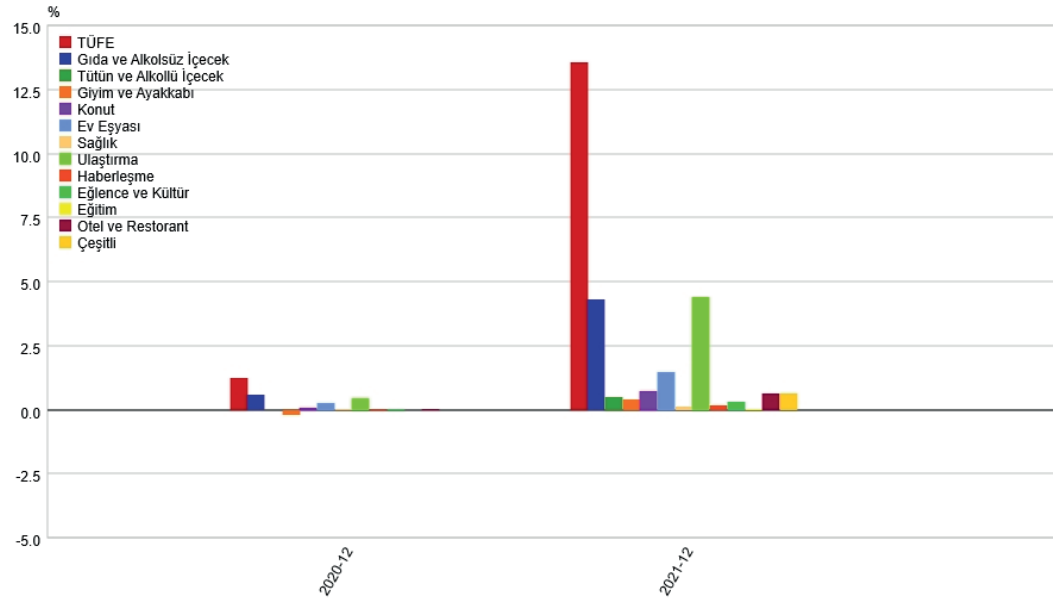
Temel enflasyon göstergelerinde en çok önem verilen çekirdek endeks C endeksidir. Çekirdek enflasyon Aralık'ta aylık bazda yüzde 13,2 artarak yıllık çekirdek enflasyonu Kasım'daki yüzde 17,6 seviyesinden Aralık'ta yüzde 31,9'a taşıdı.

TÜFE VE ÇEKİRDEK ENFLASYON (12-aylık, %)

Grafik Kaynak: TÜİK ve Turkey Data Monitor

ANA KATEGORİLERİN ENFLASYONA ETKİSİ (%)

GIDA ENFLASYONU ARTMAYA DEVAM ETTİ

Ulaştırma ve gıda grupları aylık TÜFE enflasyonuna sırasıyla 4,41 ve 4,29 puan ile en yüksek katkı yapan kategoriler oldu. Aylık enflasyona, giyim ve ayakkabıdan 0,40 puan, tütün ve alkollü içeceklerden 0,49 puan, ev eşyasından 1,44 puan, otel ve restorandan 0,62 puan ve eğlence ve kültürden 0,29 puan katkı geldiği kaydedildi. Önceki yılın aynı dönemine göre katkısı artan gıdada yıllık enflasyon yüzde 27,1'den yüzde 43,8'e çıktı. Gıda dışı kategorilerde ise yıllık enflasyon Aralık'ta yüzde 31,0 olarak gerçekleşti.

Grafik Kaynak: TÜİK ve Turkey Data Monitor

12 AYLIK NAKİT AÇIĞI ARALIK'TA 142,1 MİLYAR TL'YE YÜKSELDİ

Hazine'nin nakit dengesi Aralık'ta 92,1 milyar TL açık verdi. Faiz dışı dengede de 84,8 milyar TL'lik açık kaydedildi. Her iki dengede de geçen yılın aynı dönemine göre bozulma gerçekleşti. Buna bağlı olarak Kasım'da 96,8 TL olan 12 aylık nakit açığı Aralık'ta 142,1 milyar TL'ye yükseldi. Benzer şekilde, Kasım'da 53,5 milyar TL fazla veren 12 aylık faiz dışı denge Aralık'ta 12,5 milyar TL fazla verdi. Hazine, Aralık ayında 9,0 milyar TL'lik net iç borç ödemesi ve 1,7 milyar TL'lik net dış borç ödemesi yaptı. Böylelikle, TCMB bünyesindeki nakit hesabında 102,4 milyar TL azalış oldu.

HAZİNE'NİN NAKİT BAZLI BÜTÇE DENGESİ

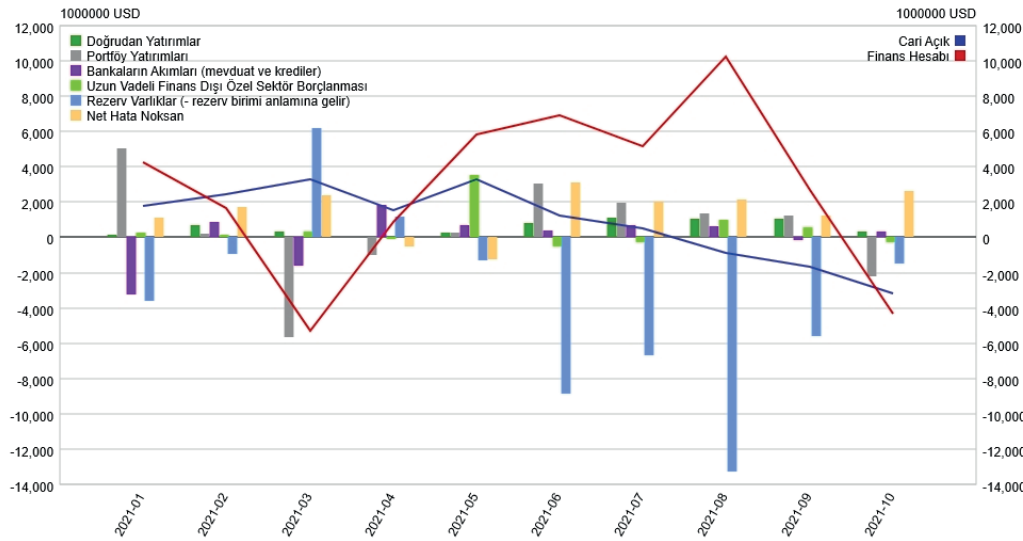
Türkiye: Nakit Bazlı Bütçe Dengesi ve Finansmanı
2003-01 to 2021-12 (Aylık, 1.000.000 TL)

TURKEY DATA MONITOR [Link](#)

Başlık	2021-05	2021-06	2021-07	2021-08	2021-09	2021-10	2021-11	2021-12
1 Gelirler	85,121	111,244	74,154	175,148	110,857	123,626	168,944	146,706
2 Giderler	114,271	119,741	142,217	110,952	144,232	128,969	139,935	240,194
3 Faiz Dışı Giderler	103,300	111,799	120,466	98,373	131,418	115,728	125,539	231,527
4 Faiz Ödemeleri	10,971	7,943	21,751	12,579	12,814	13,242	14,396	8,667
5 Faiz Dışı Denge	-18,179	-555	-46,312	76,775	-20,561	7,898	43,404	-84,821
6 Özelleştirme ve Fon Gelirleri	48	1,272	55	64	468	79	1,274	1,390
7 Nakit Dengesi	-29,102	-7,225	-68,008	64,259	-32,907	-5,264	30,282	-92,098
8 Finansman	29,102	7,225	68,008	-64,259	32,907	5,264	-30,282	92,098
9 Borçlanma (Net)	-7,709	16,069	36,662	18,935	24,036	-4,013	-2,455	-10,738
10 Dış Borçlanma (Net)	-273	12,105	14,850	-1,234	18,277	-242	-16,006	-1,696
11 İç Borçlanma (Net)	-7,435	3,964	21,812	20,169	5,759	-3,770	13,551	-9,042
12 Özelleştirme Geliri	0	0	0	0	0	0	0	1
13 TMSF'den Aktarımlar	0	0	0	0	0	0	0	0
14 Devirli - Garantili Borç Geri Dönüşleri	259	321	182	50	170	52	306	429
15 Banka Kullanımı	36,552	-9,165	31,165	-83,245	8,701	9,225	-28,133	102,407
16 Kur Farkları	6,650	122	-1,524	-2,151	8,624	9,478	39,183	-207
17 Kasa/Banka Net Değişimi	29,902	-9,287	32,689	-81,093	78	-253	-67,316	102,615

Grafik Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Turkey Data Monitor

ÖDEMELER DENGESİ: SEÇİLMİŞ FİNANS KALEMLERİ (milyon USD)

Grafik Kaynak: Turkey Data Monitor, TCMB ve TÜİK

FİNANS HESABINDA 4,3 MİLYAR DOLAR BÜYÜKLÜĞÜNDE SERMAYE ÇIKIŞI OLDU

Finans hesabında Ekim'den önceki altı aylık dönemde 31,8 milyar dolar düzeyinde sermaye girişi olmuştu. Ancak Ekim ayında 4,3 milyar dolarlık sermaye çıkışı kaydedildi. Kaynağı belli olmayan net hata noksan hesabından ise Ekim ayında 2,7 milyar dolarlık giriş oldu.

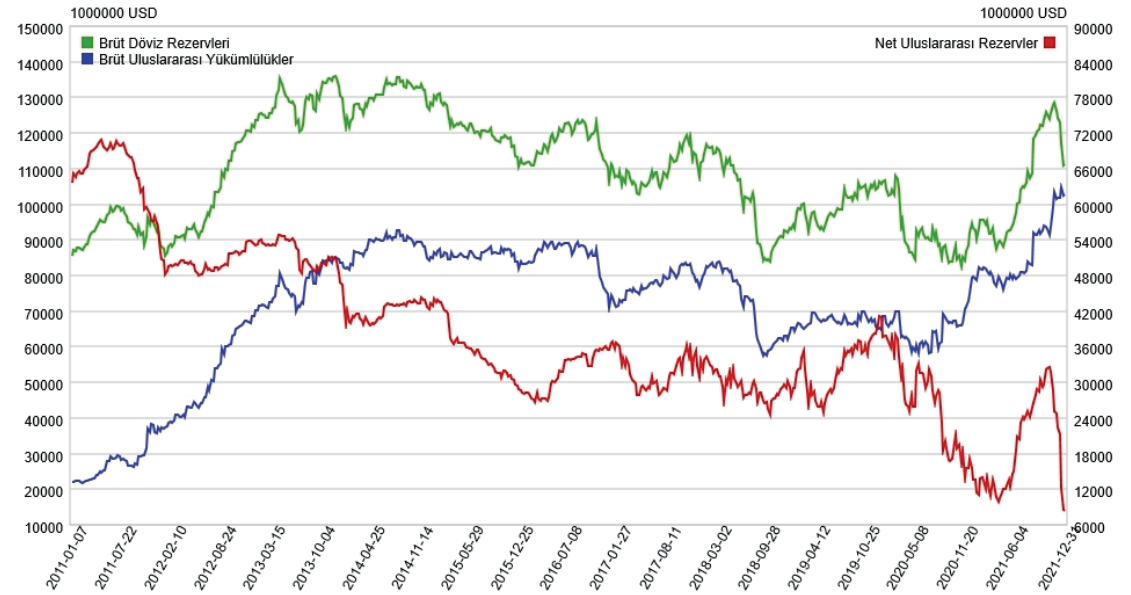
TCMB NET REZERVLERİ 30,4 MİLYAR DOLLAR DÜZEYİNDE

Merkez Bankası'nın altın dahil brüt rezervleri 111,1 milyar dolar seviyesinde bulunuyor. Brüt rezervlerden bilançodaki tüm yabancı para cinsi yükümlülüklerin çıkarılması ile elde edilen net rezervler ise 30,4 milyar dolar düzeyinde seyrediyor **(net rezervler hesabına TL karşılığında oluşan döviz forward ve future'ların toplam açık ve fazla pozisyon büyüklüğü dahil değildir).**

TCMB NET ULUSLARARASI REZERVLER (milyon USD)

TCMB Net Uluslararası Rezervler (milyon USD)

TURKEY DATA MONITOR

Grafik Kaynak: TCMB VE Turkey Data Monitor

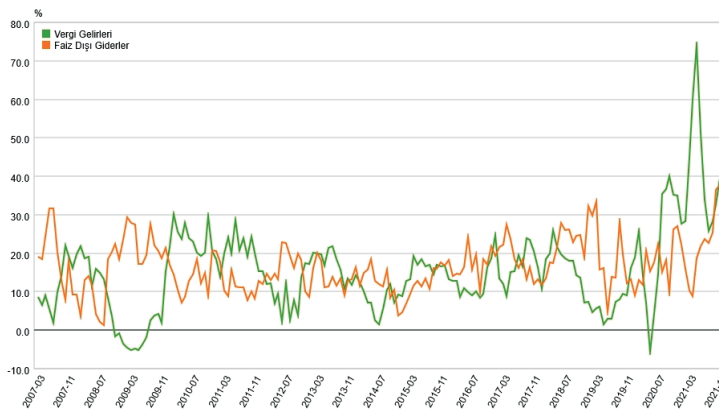

BÜTÇE DENGESİ (milyon TL)

	2021-11	2020-11	reel %	yıllarından beri	yıllarından beri
1 Merkezi Yönetim Gelirleri	167,756	109,746	26.00	1,272,328	931,934
2 sak: Genel Bütçe Gelirleri	164,221	106,976	26.54	1,239,426	906,619
3 Vergi Gelirleri	148,864	99,248	23.64	1,053,409	754,593
4 sak: Gelir Üzerinden Alınan Vergiler	71,194	40,634	44.43	371,070	245,712
5 Gelir Vergisi	24,141	15,706	26.70	196,136	141,956
6 Kurumlar Vergisi	47,053	24,928	55.59	174,934	103,756
7 Mal ve Hizmet Üzerinden Alınan Vergiler	36,183	33,061	-9.78	345,140	281,554
8 sak: KDV	13,755	8,855	28.05	117,741	63,624
9 OTV	17,998	21,161	-29.89	185,422	185,438
10 Dış Ticaretten Alınan Vergiler	32,460	20,383	31.40	255,168	164,423
11 Vergi Dışı Gelirler	18,892	10,498	48.34	218,919	177,341
12 Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	135,757	96,316	16.19	1,318,829	1,063,987
13 Faiz Harıç Bütçe Giderleri	120,437	86,824	14.34	1,146,936	934,914
14 Faiz Giderleri	15,320	9,492	33.05	171,893	129,073
15 Bütçe Dengesi	31,999	13,430	-46.500	-132,053	-132,053
16 Faiz Dışı Denge	47,318	22,922		125,392	-2,980

Grafik Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Turkey Data Monitor

VERGİ GELİRLERİ VE FAİZ DIŞI GİDERLER (3-aylık ortalama, 12 aylık, %)

Grafik Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Turkey Data Monitor

BÜTÇE KASIM'DA 32,0 MİLYAR TL FAZLA VERDİ

Merkezi Yönetim, Kasım ayında 40,8 milyar TL bütçe fazlası verdi. Geçen yılın aynı döneminde 13,4 milyar TL bütçe fazlası verilmişti. Faiz dışı dengede ise geçen yılın Kasım ayındaki 22,9 milyar TL fazlaya karşılık bu yıl 47,3 milyar TL fazla oluştu. Böylelikle, 12 aylık toplam olarak bütçe açığı bir önceki aya göre azalarak 89,7 milyar TL olarak gerçekleşti. 12 aylık faiz dışı fazla ise Kasım'da 87,0 milyar TL olarak kaydedildi.

VERGİ GELİRLERİNDE ARTIŞ GERÇEKLEŞTİ

Vergi Gelirlerindeki artış yıllık bazda yüzde 50,0 olarak kaydedilirken faiz dışı harcamalar ise yıllık bazda yüzde 38,7 arttı. Böylelikle, üç aylık ortalama yıllık artışlar vergi gelirlerinde yüzde 39,4, faiz dışı harcamalarda ise yüzde 37,7 olarak kaydedildi.

DÖVİZ TEVDİAT HESAPLARINDA YIL BAŞINA KIYASLA 1,9 MİLYAR DOLAR AZALIŞ OLDU

Yurt içi yerleşiklerin bankacılık sektöründeki döviz mevduatlarında azalış gerçekleşti. Döviz mevduatlarında yıl başından beri 1,9 milyar dolar büyüklüğünde gerileme oldu. Dolarizasyon göstergesi olarak, yurt içi yerleşiklerin yabancı para mevduat stokunun geniş tanımlı para arzı (M2) içindeki payı yüzde 60,8 düzeyinde bulunuyor.

YURT İÇİ YERLEŞİKLERİN DÖVİZ MEVDUATI (milyon USD)

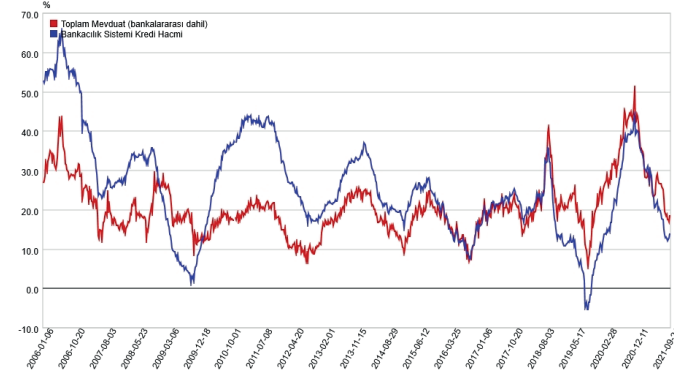

Grafik Kaynak: TCMB ve Turkey Data Monitor

KREDİ VE MEVDUAT STOKU BÜYÜYOR

Geçen yıl Aralık ayında 3.470 milyar TL olan bankacılık sektörünün toplam kredileri 2021 yılının Aralık ayında 4.721 milyar TL'ye çıktı. Bu, yıllık bazda yüzde 36,1'lik artışa karşılık geliyor. Öte yandan, bankacılık sektöründeki toplam mevduatlar Aralık'ta bir önceki yıla kıyasla yüzde 52,2 yükseliş gerçekleştirdi.

KREDİ VE MEVDUAT BÜYÜMESİ (yıllık, %)

Grafik Kaynak: Turkey Data Monitor, TCMB

TAKİPTEKİ ALACAKLAR (BRÜT) / TOPLAM KREDİLER

Grafik Kaynak: Turkey Data Monitor, TCMB

TAKİPTEKİ ALACAKLARIN TOPLAM KREDİLER İÇİNDEKİ PAYI YÜZDE 3,67

Takipteki alacakların toplam krediler içindeki payı Kasım'da yüzde 3,22 olarak gerçekleşti. Bu oran geçen yılın aynı döneminde yüzde 3,97 olarak kaydedilmişti. Oranın son 1 yılda 0,75 puan azaldığı görülmektedir.

TOPLAM KREDİLER YÜZDE 19,65 ARTTI

Toplam kredilerin 13 haftalık ortalamasının (çeyreklik) kur etkisinden arındırılmış olarak yıllık bazda yüzde 19,65, tüketici kredilerinin yüzde 24,31 ve ticari kredilerin (kurumsal kredi kartları hariç) yüzde 14,54 büyüdüğü kaydedildi.

KREDİ BÜYÜME HIZLARI (13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme, kur etkisinden arındırılmış)

Grafik Kaynak: TCMB ve Turkey Data Monitor

KOBİ KREDİLERİNDE 91,3 MİLYAR TL'LİK ARTIŞ

Bankacılık sektörünün toplam KOBİ kredileri (nakdi) 91,3 milyar TL artarak Kasım ayında 1.054,1 milyar TL düzeyinde kaydedildi. KOBİ kredilerinin yüzde 79'unu TL, yüzde 21'ini ise YP krediler oluşturuyor. Takipteki KOBİ kredilerinin tutarı ise Kasım ayında 58,2 milyar TL'ye çıktı.

KREDİ FAİZLERİ YÜKSELDİ

Kredi faizleri 4 haftalık ortalamalar üzerinden (aylık) değerlendirildiğinde yükseliş eğiliminin devam ettiği görülmektedir. Geçen yılın Aralık döneminde yüzde 18'li düzeylerde olan ticari kredi faiz oranları son verilere göre yüzde 22,12 seviyesinde bulunuyor (ay ortalaması). Son verilerle, 4 haftalık ortalamalar taşıtta yüzde 25,12, konutta yüzde 17,38 ve ihtiyaçta yüzde 27,05 olarak kaydedildi.

MEVDUAT FAİZLERİNDE YÜKSELİŞ EĞİLİMİ

Mevduat faizlerindeki yükseliş eğilimi de devam ediyor. Geçen yılın Aralık ayında yüzde 16'lı düzeylerde olan 3 ay vadeli mevduat faizi Aralık 2021'de yüzde 17,76'ya yükseldi. Aralık 2021 itibarıyla Euro üzerinden açılan mevduatlarda faiz 3 ay vade için yüzde 0,33, dolar üzerinden açılanlarda da yüzde 0,82 düzeyinde bulunuyor.

MERKEZ OFİS

Spine Tower Büyükdere Cad.No: 243 Kat: 25-26-28
34398 Sarıyer / İstanbul
T. 444 9 475 - (0212) 285 01 50
F. (0212) 285 03 40 - 43
M. gym@gureli.com.tr
M. gureliymm@hs02.kep.tr

BURSA

Odunluk Mah. Akademi Cad. Zeno İş Merkezi
D Blok Kat: 7 D: 31 Nilüfer / Bursa
T. (0224) 451 27 10 (pbx)
F. (0224) 451 27 79
M. gymbursa@gureli.com.tr

ANKARA

ASO Kule Atatürk Bulvarı No: 193
Kat: 9 PK. 06680 Kavaklıdere / Ankara
T. (0312) 466 84 20 (pbx)
F. (0312) 466 84 21
M. gymankara@gureli.com.tr

İZMİR

Atatürk Cad. Ekim Apt. No: 174/1
Kat: 5 D: 9 Alsancak / İzmir
T. (0232) 421 21 34 (pbx)
F. (0232) 421 21 87
M. gymizmir@gureli.com.tr

ANTALYA

Fener Mah.1964 Sok. No: 36 Kat:1 D: 4
Kemal Erdoğan Apt. Muratpaşa / Antalya
T. (0242) 324 30 14 (pbx)
F. (0242) 324 30 15
M. gymantalya@gureli.com.tr

TEKİRDAĞ

Yavuz Mah. Ferman Sok. No: 3/7 K: 2
Süleymanpaşa / Tekirdağ
T. (0282) 261 25 30 - (0282) 261 62 56 (pbx)
F. (0282) 261 83 22
M. gymtrakya@gureli.com.tr